

Over huiskamer, dorpsplein en hotspot

In het MFA Lab is het afgelopen jaar actief gezocht naar de archetypes van multifunctionele accommodaties. Het aanvankelijke idee om MFA's te ordenen naar de inhoud van activiteiten en programma's heeft het lab laten varen. Het combineren van deze activiteiten en programma's heeft zo'n vlucht genomen dat veel MFA's zich niet meer in zo'n hokje laten duwen. Bovendien kwam naar voren dat de inhoudelijke aard van MFA's niet bepalend is voor de wijze van exploitatie, dé focus van het MFA lab. Ook een ordening van MFA's naar leefstijlen liep stuk, wederom omdat de weerbarstige praktijk zich niet laat opsluiten in hokjes.

Tekst Marc van Leent

Uiteindelijk is gekozen voor een drieluik dat primair gebaseerd is op de grootte van het verzorgingsgebied. Die ordening blijkt namelijk wél van invloed op de wijze van exploitatie; zaken als organisatie, personele invulling, communicatie en verdienmodel wijken principieel van elkaar af.

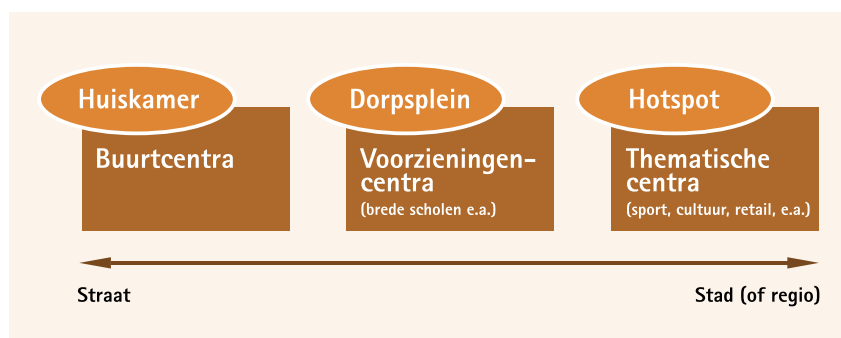
Buurtcentra – Huiskamer

Het archetype buurtcentrum is als een huiskamer van de buurt. Het kan een generieke doelgroep bedienen, alle bewoners van de buurt, maar ook een specifieke, denk aan een rol als jongeren centrum, moedercafé of ouderensoos. Kenmerkend van dit archetype zijn de nabijheid, kleinschaligheid en lage inloopdrempel. De bezoekers bepalen zelf wat er gebeurt. Ook het beheer wordt door de mensen zelf gedaan. Zij worden op afstand gecoacht door professionals. Dus geen

opbouwwerkers meer achter de bar. De communicatie is grotendeels gebaseerd op mond-tot-mond reclame. Financiële succesfactor is het lage kosten-niveau. Veel gaat met gesloten beurs. De gemeente of corporatie doet niet veel meer dan het beschikbaar stellen van de ruimte; dat gebeurt gratis of tegen een lage huurprijs. De gebruikers(groepen) werken samen in een vereniging en zijn op die manier als groep aanspreekbaar. Intrinsieke spanning bij dit archetype is die tussen het streven naar een brede toegankelijkheid en de toe-eigening van een specifieke gebruikersgroep.

Voorzieningencentra – dorpsplein

Dit archetype is als het dorpsplein van de wijk. Ontmoeting en gemak staan centraal. Verschijningsvormen zijn onder andere die van brede school, kulturhus of breed gesorteerd diensten- en zorgcentrum. Kenmerkend zijn de centrale ligging, de synergie tussen gebruikers en de toeloop. De schaal van het voorzieningencentrum vraagt om een professionele organisatie van beheer en exploitatie. Deze kan ondersteund worden door mensen die daar werken in het kader van stage, arbeidsre-integratie of dagbesteding. Ook de communicatie is professioneler dan die van een buurtcentrum. Met website, nieuwsbrieven en berichten in de lokale pers worden bezoekers en deelnemers voortdurend op de hoogte gehouden. Eén van de financiële succesfactoren is het meervou-

dig gebruik van ruimten en faciliteiten. De exploitant zorgt voor een optimale bezettingsgraad. De rol van de gemeentelijke overheid is cruciaal omdat veel dienstverleners hiervan financieel afhankelijk zijn. Intrinsieke spanning bij dit archetype zit in de balans tussen de identiteit van de afzonderlijke dienstverleners en die van het centrum als geheel.

Thematische centra – Hotspot

De thematische centra hebben het grootste verzorgingsgebied. Ze hebben een regionale functie maar zijn ook sterk gericht op de directe woonomgeving. Het centrum moet in de regio concurreren met andere centra. Dat betekent kleur bekennen. Het centrum moet opvallen en spraakmakend zijn; vandaar het begrip hotspot. Dergelijke centra hebben doorgaans een duidelijk speerpunt; dat kan cultuur zijn maar bijvoorbeeld ook film, sport of design. Essentieel is de eigen programmering; dat is immers de sleutel naar succes. Bij de hotspot bestaat geen organisatorisch onderscheid tussen inhoud en exploitatie. Er is één onderneming die alle touwtjes in handen heeft, zodat het beoogde concept optimaal in de markt kan worden gezet. Die onderneming heeft een professionele kern die omgeven is door een 'community' van vrijwilligers en stagiairs. Als het gaat om de communicatie wordt veel gebruik gemaakt van free publicity; de hotspot 'maakt' immers nieuws. Beschikbare ruimten en horeca worden ook commercieel benut.

"Over multifunctionele accommodaties wordt doorgaans zeer generalistisch gesproken."

Autonomie is belangrijk en daarom kan exploitatie nooit te afhankelijk zijn van gemeentelijke subsidie. Intrinsieke spanning is die tussen sociaal en commercieel gebruik van het centrum.

Wat is het nut van deze ordening? Over multifunctionele accommodaties wordt doorgaans zeer generalistisch gesproken. Hierdoor worden wezenlijke verschillen genegeerd en verkeerde standaardoplossingen gekozen. Behandel een hotspot dus niet als dorpsplein en maak er ook geen huiskamer van. Ontsporing verzekerd! ◀

Over het MFA Lab

Het MFA Lab is een platform voor het ontwikkelen en uittesten van exploitatieformules voor maatschappelijke centra. Kernwaarden zijn gastvrijheid, ondernemerschap en verbinding met de wijk. Het lab is in 2009 gestart door Tom de Haas en Marc van Leent. In Schooldomein wordt periodiek van de ontwikkelingen in het lab verslag gedaan. Zie voor meer informatie: www.mfa-lab.nl.